



T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

7/32612
GİL 43

10 MART 2014

Sayı : 43728771-610.00-**1044**
Konu : 7/32612 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: (a) Türkiye Millet Meclisi Başkanlığının 08.11.2013 tarihli ve
KAN.KAR.BŞK. 43452547-120.07-[7/32612]-149036-251066 sayılı yazısı.

(b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 13.11.2013 tarihli ve
31853594-610-2-6083-6181 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazıyla Başbakanlığa iletilen, ilgi (b)'de kayıtlı yazıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması talep edilen Balıkesir Milletvekili Sayın Ahmet Duran BULUT'un Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/32612 esas sayılı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar ile ilgili bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(4 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bilgi :

- Başbakanlık

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yüce-tepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://kbeb.kalkinma.gov.tr/Sorgu> adresinden 2DGE-3234-8P4G kodu ile yapılabilir.



**BALIKESİR MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET DURAN BULUT'UN YÖNELTİĞİ
7/32612 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YÖNELİK CEVAPLAR:**

Soru 1: Vatandaşlarımızın normal hayat standartlarında yaşamlarını idame ettirmeleri konusunda ne tür çalışmalar yapmaktasınız?

Cevap 1: Ülkemizde yaşam standardının korunması için istihdam imkanları geliştirilmekte, asgari ücret vb. yöntemlerle gelir düzeyi korunmaya çalışılmakta, enflasyon düşürülmekte ve yoksullukla mücadele edilmektedir. Bu süreçte son beş yılın enflasyon oranlarına (TÜFE) bakıldığında ise 2008 yılında yüzde 10,1 oranında gerçekleşerek 1990'lardaki ve 2000'li yılların başındaki çift haneli yüksek oranların bir hayli altına düşürülen enflasyon oranının 2009 yılında 6,5, 2010 yılında 6,4, 2011 yılında 10,5 ve son olarak 2012 yılında ise yüzde 6,2 oranında gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu oranlar bir sonraki soruda paylaşılan memur maaş ve asgari ücret endekslerinden de anlaşılacağı üzere çalışanların yaşam standartlarının iyileşmesi yönünde gelişim göstermiştir.

Türkiye Cumhuriyetinin sosyal devlet olma niteliği devletin, bireylerin refah düzeylerini artırmaya yönelik olarak yürüttüğü/desteklediği faaliyetlerin en temel çıkış noktasıdır. Devlet bireylerin sosyal alandaki ihtiyaçlarını gidermeye yönelik olarak eğitim, sağlık, konut, sosyal güvenlik gibi pek çok alanda faaliyet yürütmekte ve bu alanda yürütülen faaliyetlere destek vermektedir. Gerek toplam kamu sosyal harcamalarında gerekse bu harcamaların GSYH'ya oranlarında 2003 yılından bu yana gerçekleşen artış, devletin sosyal alandaki faaliyetlerinin geliştiğine ve iyileştiğine işaret etmektedir. Nitekim toplam sosyal harcamaların artmaya devam ederek 2013 yılında GSYH'nin % 17,8'ine ulaşmasının öngörülmesi de Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal devlet olma niteliğinin korunduğuna ve giderek daha iyi bir sosyal devlet olma konusundaki kararlılığın sürdürüldüğüne işaret etmektedir.

Bu doğrultuda, önümüzdeki dönemde sosyal koruma ağına nüfusun tümünü kapsayan, etkin, bir yapıya kavuşturulması, sosyal yardım ve hizmetlerin sunumunda etkinliğin sağlanması amacıyla bu alandaki faaliyetlerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi öngörülmektedir. Bahsedilen esaslar çerçevesinde Onuncu Kalkınma Planında öngörülen politikalar şu şekilde sıralanabilir:

- Vergi ve sosyal transferlerin gelir dağılımı eşitsizliğini ve yoksulluğu azaltıcı etkisi artırılacaktır.
- Yoksulluğun nesiller arası aktarımının önlenmesi amacıyla başta eğitim olmak üzere temel kamu hizmetlerine erişimde fırsat eşitliği daha da güçlendirilecek; yoksullukla mücadelede sivil toplumun katılımı artırılacak ve yerel yönetimlerin rolü güçlendirilecektir.
- Sosyal hizmet ve yardımlar alanında bütüncül hizmet sunulmasını sağlamaya yönelik Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) modeli uygulanacaktır.
- Sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik programlara devam edilecektir.



- Sosyal hizmet ve yardım alanında nitelikli personel eksikliği giderilecek, aile yanında bakımı destekleyen modeller geliştirilecek, kurum bakımı hizmetlerinin standart ve niteliği iyileştirilecektir.
- Korunmaya muhtaç çocuklara yönelik öncelikle aile yanında bakım olmak üzere koruyucu aile ve evlat edinme gibi alternatif modeller yaygınlaştırılacaktır.
- Engellilere yönelik eğitim, istihdam ve bakım hizmetlerinin etkinliği ve denetimi artırılacak, bu kapsamda kaynaklar daha verimli kullanılacak ve fiziksel çevre şartları engellilere uygun hale getirilecektir.
- Yaşlıların kendi çevrelerinden uzaklaşmadan evlerinde bakımını sağlamaya yönelik hizmetler çeşitlendirilerek yaygınlaştırılacak ve yaşlılara yönelik kurumsal bakım hizmetlerinin sayı ve niteliği artırılacaktır.

Soru 2: Vatandaşlarımızın almış oldukları maaşlar her geçen gün yüksek oranda gelen zamlarla azalmaktadır. Vatandaşlarımızın refah düzeyinde yaşamlarını sürdürebilmeleri için yapılacak zamlarda enflasyon farkı ve geçim endekslerinin de baz alınması konusunda çalışmalarınız olacak mıdır?

Cevap 2: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), ülkemizde yoksullukla ilgili olarak “tüketim” ve “gelir” olmak üzere iki farklı boyutuna yönelik çalışmalar yapmaktadır. Ancak söz konusu soruda geçen “açlık ve yoksulluk sınırları” TÜİK’in resmi rakamları değildir. Ülkemizde resmi yoksulluk sınırları ve oranları TÜİK tarafından Hanehalkı Bütçe Anketi verilerine dayalı ve yıllık olarak açıklanmaktadır. Ancak, TÜRK-İŞ ve KAMU-SEN de kendi yöntemlerine göre açlık ve yoksulluk sınırları açıklamaktadır. TÜRK-İŞ ve KAMU-SEN tarafından açıklanan yoksulluk sınırları TÜİK tarafından açıklanan yoksulluk sınırlarına göre daha yüksektir. KAMU-SEN tarafından hesaplanan açlık ve yoksulluk sınırlarının TÜİK tarafından hesaplanan açlık ve yoksulluk sınırından yüksek olmasının en önemli nedenleri aşağıda sunulmuştur:

- Kalori miktarlarının farklı alınması: TÜİK’in açlık ve yoksulluk sınırlarının hesaplanmasında kullandığı kişi başına tüketilmesi gereken günlük minimum kalori miktarı 2100 iken, KAMU-SEN 2800 kalori üzerinden çalışma yapmaktadır.
- Yoksulluk sınırının hesaplanmasında TÜİK’in kullandığı sepetteki gıda-dışı harcama payı KAMU-SEN’in yaptığından düşüktür. Nitekim, TÜİK yoksulluk sınırı hesaplaması için kullandığı sepete 2009 yılı için % 65 gıda dışı pay koyarken, KAMU-SEN ise sepete yaklaşık % 80 civarında gıda-dışı pay koymaktadır.
- Eşdeğer fert başına tüketim harcaması yönteminin kullanılmıyor olması, yoksulluk ve açlık sınırlarının KAMU-SEN hesaplamalarında daha yüksek çıkmasına neden olmaktadır. Örneğin, TÜİK hesaplamalarında bir kişinin 2100 kalori elde etmesi için günlük 100 birim harcama yapılması gerekiyorsa iki kişi için 200 birimden az harcama yapılması gerekmektedir. Oysa KAMU-SEN’in hesaplamalarında böyle bir durum söz konusu değildir.

TÜİK tarafından üretilen yoksulluk istatistikleri, uluslararası standartlara uygun olarak üretilmekte olup, söz konusu istatistikler, belli bir hanehalkı grubu için değil, tüm sosyo-ekonomik grupları dikkate alacak şekilde hesaplanmaktadır. Buna göre; yetişkin bir bireyin beslenme yanında ihtiyaç duyduğu giyim, barınma, ulaştırma, haberleşme gibi minimum yaşam düzeyini ya da temel gereksinimlerini karşılayabilmesi için gerekli olan tüm mal ve hizmetler için yapması gereken minimum harcama değeri, yoksulluk sınırı olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıda yoksulluk ve açlık sınırlarına ilişkin verilmiş bilgilerin ardından memur maaşlarının ve diğer ücret seviyelerinin izlediği seyre bakmak faydalı olacaktır. Hükümet genel olarak memur maaşlarının enflasyon karşısında erimemesi ve reel olarak artış kaydetmesi yönünde bir politika uygulamaktadır. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nda yer alan düzenlemelere göre kamu çalışanları adına Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti ile işveren taraf olarak devleti temsilen Kamu İşveren Heyeti arasında iki yılda bir gerçekleştirilen görüşmelerde toplu sözleşme imzalanmakta ve burada belirlenen artış oranları ülkenin her yerindeki kamu çalışanları için geçerli olmaktadır. Normal maaş zamlarına ilaveten, uzun süredir ocak ve temmuz aylarında enflasyon oranının ve memur maaş zamlarından fazla çıkması durumunda aradaki fark memur maaşlarına yansıtılmaktadır. Ancak seyyanen zam uygulamasının kararlaştırıldığı 2014-2015 yıllarını kapsayan Toplu Sözleşme metninde 2014 yılı için memur maaşlarına enflasyon farkı ödemesi yapılması yönünde bir karar alınmamıştır. Aşağıda memurların ve asgari ücretle çalışanların 2003-2013 yılları arasında aldığı net maaş veya ücretin reel artış oranlarını gösteren tablo yer almaktadır. 2003 yılının baz yılı kabul edildiği endeks tablosunda geride kalan 11 yılda memurların eline geçen net ortalama ücretlerin yüzde 46,6 oranında artış gösterdiği görülmektedir. Netice itibariyle 2003-2013 döneminde memurların maaşlarının enflasyon oranlarından çok daha fazla artış gösterdiğini görülmektedir.

Tablo 1: Ortalama Memur Net Maaşlarının ve Net Asgari Ücretin Reel Gelişim Endeksi

	Memur Maaşı	Asgari Ücret
2003	100,0	100,0
2004	102,6	124,3
2005	105,3	129,5
2006	111,8	128,4
2007	116,2	127,6
2008	123,8	138,4
2009	134,0	142,0
2010	132,1	143,3
2011	140,4	147,4
2012*	146,6	151,4
2013**	146,6	154,3

Kaynak: Kamu İşveren Sendikaları, TÜİK, Kalkınma Bakanlığı

*Tahmin

**Tüketici Fiyatları Endeksi TÜFE kullanılmıştır. (2013=7,32 tahmin)





Mevzuata göre teşkil edilen Asgari Ücret Tespit Komisyonu vasıtasıyla belirlenen asgari ücret tutarı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmektedir. Kamu kurumları, işçi ve işveren temsilcilerinden oluşan Komisyon gerektiği zaman üniversite, uzman vb. kişi veya kurumlardan da destek alarak en geç iki yılda bir asgari ücret tutarını belirlemek zorundadır. Komisyon yapı itibari ile yeteri kadar katılımcı bir yapıya sahip olup ülkemizdeki önemli sosyal diyalog mekanizmalarından biridir.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, ücretin belirlenmesinde;

- Ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durum,
- Ücretlilerin geçinme indeksleri (bu indeksler yoksa geçinme indeksleri),
- Fiilen ödenmekte olan ücretlerin genel durumu,
- Geçim şartlarını,

yasal olarak gözetmekle yükümlü tutulmuştur. Ayrıca en temel düzeyde Anayasa’nın 55. Maddesinde“ Asgari Ücretin tespitinde çalışanların geçim şartları ile ülkenin ekonomik durumu da göz önünde bulundurulur.” hükmü ile de asgari ücretin belirlenme süreci mümkün olduğunca adil kılınmaya çalışılmıştır. Uygulamada Asgari Ücret Tespit Komisyonu’nun üyelerinin tamamından ülkedeki ekonomik ve sosyal duruma ilişkin veya asgari ücretin etkileri üzerine rapor, veri ve analizler talep edilmektedir. Özellikle Kalkınma Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafında genel ekonomik durum ve ücret seviyelerine ilişkin raporlar taraflara sunulmakta ve bunun dışında da çalışmalar hazırlanarak komisyon ile paylaşılabilir. Ayrıca TÜİK tarafından hafif, orta ve ağır işlerde çalışan bir işçinin günlük kalori tüketimi ve ücret karşılığı ile çeşitli istatistikler hesaplanarak komisyon üyeleriyle paylaşmakta mümkün olan en uygun ücret seviyesi belirlenmeye çalışılmaktadır. Komisyonun, ücretin belirlenmesinde konuyla ilgili bütün kamu kurum ve kuruluşları ve üniversiteler ile işbirliği yapma ve işçi ve işveren kuruluşları ile uzman kişilerin bu konudaki öneri ve görüşlerini alma yetkisi bulunmaktadır. Uygulamada sürecin bu şekilde işlediği görülmektedir. Son on yılda net ele geçen asgari ücretteki reel değişim incelendiğinde diğer tüm ücret ve maaş gruplarından da yüksek olacak şekilde asgari ücretin artırıldığı görülmektedir. Buna göre 2003 yılından bu yana asgari ücret enflasyon karşısında erimemiş ve reel bazda yüzde 54,3 oranında da artış göstermiştir.

Yukarıda yapılan tüm açıklamalar bir arada değerlendirildiğinde, gerek asgari ücretteki gerekse memur maaşlarındaki artışlar belirlenirken soru önergesinde ifade edilen enflasyon oranı ve geçim endekslerinin de dikkate alındığı; maaş ve ücretlerinin gelişiminden, mevzuattaki ifadelerden ve uygulamada memur maaşları ve asgari ücret için ilgili taraflarla gerçekleştirilen toplantılardaki işleyişten anlaşılmaktadır.